ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

THE NEEDS ASSESSMENT FOR THE DEVELOPMENT OF ADMINISTRATIVE SKILLS OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE BANGKOK 1

[1]อรรถพล สีสุวรรณ, [2]พร้อมพิไล บัวสุวรรณ และ [3]สุดารัตน์ สารสว่าง

[1]Pornvadee Musika, [2]Prompilai Buasuwan, and [3] Sudarat Sarnswang

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ประเทศไทย

Kasetsart University, Thailand

[1]Athapon.s@ku.th

Received : May 2, 2022; **Revised** : May 20, 2022; **Accepted** : May 30, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางเครซี่และมอร์แกน(Krejcie and Morgan) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 224 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้ข้อมูลกลับมาจำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 91.52 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5

---

[1] นักศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

[2] รองศาสตราจารย์ ดร., หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

[3] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ระดับ โดยศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 14 ด้าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) ผลการศึกษาพบว่า 1) ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา มีจำนวน 14 ทักษะ 2) ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ในภาพรวมพบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีระดับทักษะการบริหารในสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.361, S.D. = 0.826) โดยทักษะด้านการศึกษาและการสอน มีสภาพที่เป็นอยู่ มากที่สุด ($\bar{X}$ = 3.430, S.D. = 0.816) รองลงมาคือ ทักษะด้านการสร้างทีมงาน ($\bar{X}$ = 3.423, S.D. = 0.785) และในภาพรวมมีระดับทักษะการบริหารในสภาพที่ควรจะเป็น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.513, S.D. = 0.499) โดยทักษะด้านมนุษย์ มีสภาพที่ควรจะเป็น มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.580, S.D. = 0.494) รองลงมาคือ ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ($\bar{X}$ = 4.576, S.D. = 0.494) ซึ่งมีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) ในภาพรวม เท่ากับ 0.344 โดยทักษะด้านสร้างสรรค์นวัตกรรม มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมากที่สุดเป็นอันดับแรก ($PNI_{Modified}$ = 0.408) รองลงมาคือ ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ($PNI_{Modified}$ = 0.391)

คำสำคัญ : ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา, การประเมินความต้องการจำเป็น

Abstract

The main purpose of this study were to 1) investigate administrative skills of school administrators and 2) identify needs to develop administrative skills of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1. The sample used in the research were school head teachers of 8 learning subject groups under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1, specifying the sample size by opening the tables of Krejcie and Morgan (Krejcie and Morgan). The sample size was 224 which response 205 which accounted for 91.52%. Instrument used was five-point Likert scale questionnaire of 14 skillsets. Statistics used for data analysis are frequency, percent (%), mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), and the modified priority need index ($PNI_{Modified}$). The results of the research were as follows. While, the overall administrative skills of school administrators was at medium level ($\bar{X}$ = 3.361, S.D. = 0.826) with the highest mean score in educational and teaching skills ($\bar{X}$ = 3.430, S.D. = 0.816) followed by team

building skills ($\overline{X}$ = 3.423, S.D. = 0.785) , the overall expectation of administrative skills of school administrators was highest level ($\overline{X}$ = 4.513, S.D. = 0.499) with the highest mean score in human skills ($\overline{X}$ = 4.580, S.D. = 0.494) followed by educational and teaching skills ($\overline{X}$ = 4.576, S.D. = 0.494). The overall the modified priority need index ($PNI_{Modified}$) was 0.344 with the highest modified priority need index ($PNI_{Modified}$) score was skill for creating an innovation ($PNI_{Modified}$ = 0.408) followed by Creative Skills ($PNI_{Modified}$ = 0.391).

Keywords : Administrative skills of school administrators, Needs Assessment

บทนำ

เมื่อโลกกำลังเข้าสู่ห้วงเวลาของการปรับเปลี่ยนครั้งใหญ่ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี โดยมีการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรน่า 2019 เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและฉับพลัน การจัดการบริหารองค์การต่าง ๆ จะต้องตามความเปลี่ยนแปลงให้ทัน มิเช่นนั้นจะถูกทิ้งให้ล้าหลัง และจะประสบความล้มเหลวในการบริหารองค์การนั้นๆ เพราะความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์การย่อมขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้บริหาร องค์การทุกองค์การไม่ว่าจะเป็นองค์การภาครัฐ หรือเอกชน ต่างต้องการที่จะให้องค์การของตนมีผู้บริหารที่มีทักษะการบริหารเข้ามาบริหารจัดการ นำพาองค์การรอดพ้นวิกฤตต่างๆ และสามารถอยู่รอดได้ในสภาพสังคมปัจจุบัน

ในส่วนของการบริหารจัดการศึกษาก็เช่นเดียวกัน ผู้บริหารสถานศึกษานับเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการจัดการศึกษา คำว่า “ผู้บริหาร” ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งทั้งของภาครัฐและเอกชน ซึ่งถือได้ว่าเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง ตามนโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา ซึ่งสิ่งที่บุคลากรทางการศึกษาหรือบุคคลทั่วไปมีความคาดหวังต่อการเป็นผู้บริหารสถานศึกษา คือ การเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีทั้งความรู้ ความสามารถ ทักษะการบริหาร คุณธรรม และจริยธรรมอันดีงาม นั่นเอง

การศึกษาไทยในยุคปฏิรูปการศึกษาต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีความรู้ทักษะทางการบริหารและประสบการณ์สมกับที่เป็นวิชาชีพชั้นสูง เป็นบุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษา ที่นอกจากจะบริหารบุคลากรครูผู้สอนแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นผู้นำการปฏิรูปการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กล่าวคือ มีความสามารถและทักษะที่หลากหลายที่จะประสานการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในการระดม

ความสามารถและทรัพยากร เพื่อการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ตลอดจนจัดให้มีกระบวนการประกันคุณภาพเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในทุกด้านเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษา มีบทบาทและอิทธิพลต่อการดำเนินงานที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพสูงสุด มีความรู้และทักษะที่แข็งแกร่งและเหมาะสม เป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ระดับสูง และการดำรงชีวิตในอนาคต ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานหลัก ในภาคการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพคนของประเทศ ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการมุ่ง สร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม ภายใต้ วิสัยทัศน์ที่ว่ามุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานี้ ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีทักษะการบริหารที่หลากหลาย และสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน จนสามารถบริหารสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และตอบสนองต่อภาพใหญ่ของการปฏิรูปการศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ผู้วิจัย ได้ดำเนินการศึกษาโดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการครูที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 67 โรงเรียน จำนวนทั้งหมด 536 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการครูที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการส่งแบบสอบถามให้กับทุกโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 67 โรงเรียน ซึ่งได้ข้อมูลกลับมาจำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 91.52

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยนี้ เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการสังเคราะห์แนวคิดวรรณกรรม เพื่อให้ได้รายการทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสามารถสังเคราะห์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ทั้งหมดจำนวน 20 ทักษะ จากนั้นผู้วิจัยสร้างตารางสังเคราะห์ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา และเลือกทักษะที่มีความตรงกัน จนสามารถสังเคราะห์ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ได้จำนวน 14 ทักษะ ดังนี้ 1.ทักษะด้านเทคนิค 2.ทักษะด้านมนุษย์ 3. ทักษะด้านความคิดรวบยอด 4.ทักษะด้านการประเมิน 5.ทักษะด้านการศึกษาและการสอน 6. ทักษะด้านการบริหาร 7. ทักษะด้านการวางแผน 8. ทักษะด้านการสื่อสาร 9. ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารและการบริหารจัดการ 10. ทักษะด้านการสร้างทีมงาน 11. ทักษะความคิดสร้างสรรค์ 12. ทักษะวิสัยทัศน์ 13. ทักษะด้านคุณธรรมจริยธรรม 14. ทักษะด้านสร้างสรรค์นวัตกรรม จากนั้นนำมาสร้างเครื่องมือเพื่อนำไปใช้ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นอยู่ และสภาพที่ควรจะเป็น โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา วิทยฐานะของผู้ประเมิน ขนาดของสถานศึกษา วิทยฐานะของผู้อำนวยการโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพจริงที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีทั้งหมด 14 ทักษะ ประกอบด้วย 1.

ทักษะด้านเทคนิค 2.ทักษะด้านมนุษย์ 3.ทักษะด้านความคิดรวบยอด 4.ทักษะด้านการประเมิน 5.ทักษะด้านการศึกษาและการสอน 6.ทักษะด้านการบริหาร 7.ทักษะด้านการวางแผน 8.ทักษะด้านการสื่อสาร 9.ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารและการบริหารจัดการ 10.ทักษะด้านการสร้างทีมงาน 11.ทักษะความคิดสร้างสรรค์ 12.ทักษะวิสัยทัศน์ 13.ทักษะด้านคุณธรรมจริยธรรม 14.ทักษะด้านสร้างสรรค์นวัตกรรม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า โดยใช้เกณฑ์กำหนดน้ำหนักคะแนนและมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) นำมาวิเคราะห์ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา วิทยฐานะของผู้ประเมิน ขนาดของสถานศึกษา วิทยฐานะของผู้อำนวยการโรงเรียน

4.2 ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 นำมาวิเคราะห์สภาพจริงที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) รวมถึงการคำนวณหาดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Need Index: PNI) โดยใช้สูตรคำนวณด้วยเทคนิค Modified Priority Need Index (PNI modified) ของ นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช (สุวิมล ว่องวาณิช,2548)

4.3 ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 นำมาวิเคราะห์เมทริกซ์ (Matrix Analysis) โดยแบ่งตารางออกเป็น 4 ส่วน แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพจริงที่เป็นอยู่ของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยกำหนดจุดตัดของคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 ทั้งนี้ 4 ส่วนดังกล่าวคือ ส่วนที่ 1 ผลดีเกินเกณฑ์ ส่วนที่ 2 ผลงานประสบความสำเร็จดี ส่วนที่ 3 ผลงานไม่ดี ต้องปรับปรุง และส่วนที่ 4 ผลงานยังไม่ดี แต่ไม่น่าห่วง ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการปรับเกณฑ์การแปลความหมายจากสุวิมล ว่องวาณิช (2548)

ผลการวิจัย

1. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ดังตารางที่ 1 ดังนี้

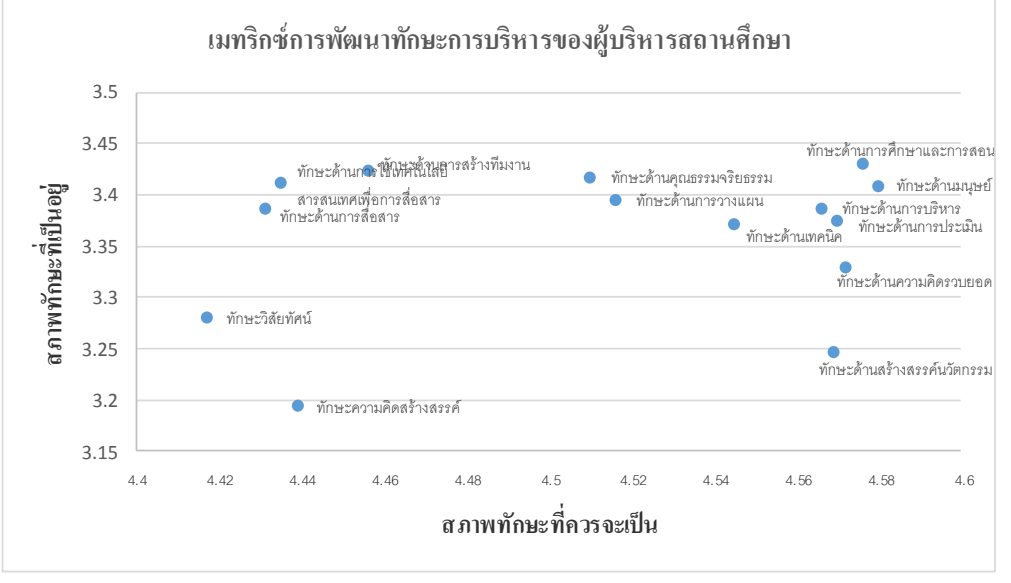
ตารางที่ 1 : ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

ด้านที่	รายละเอียด	ระดับทักษะที่เป็นอยู่			ระดับทักษะที่ควรจะเป็น			PNI	ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1	ทักษะด้านเทคนิค	3.371	0.790	ปานกลาง	4.545	0.498	มากที่สุด	0.349	5
2	ทักษะด้านมนุษย์	3.409	0.820	ปานกลาง	4.580	0.494	มากที่สุด	0.345	8
3	ทักษะด้านความคิดรวบยอด	3.329	0.842	ปานกลาง	4.572	0.495	มากที่สุด	0.374	3
4	ทักษะด้านการประเมิน	3.374	0.844	ปานกลาง	4.570	0.495	มากที่สุด	0.355	4
5	ทักษะด้านการศึกษาและการสอน	3.430	0.816	ปานกลาง	4.576	0.494	มากที่สุด	0.334	9
6	ทักษะด้านการบริหาร	3.387	0.780	ปานกลาง	4.566	0.496	มากที่สุด	0.348	6
7	ทักษะด้านการวางแผน	3.395	0.775	ปานกลาง	4.516	0.500	มากที่สุด	0.330	10
8	ทักษะด้านการสื่อสาร	3.386	0.799	ปานกลาง	4.431	0.495	มาก	0.309	12
9	ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารและการบริหารจัดการ	3.412	0.802	ปานกลาง	4.435	0.496	มาก	0.301	14
10	ทักษะด้านการสร้างทีมงาน	3.423	0.785	ปานกลาง	4.456	0.498	มาก	0.302	13
11	ทักษะความคิดสร้างสรรค์	3.194	0.875	ปานกลาง	4.439	0.497	มาก	0.391	2
12	ทักษะวิสัยทัศน์	3.280	0.879	ปานกลาง	4.417	0.493	มาก	0.347	7
13	ทักษะด้านคุณธรรมจริยธรรม	3.417	0.843	ปานกลาง	4.510	0.500	มากที่สุด	0.320	11
14	ทักษะด้านสร้างสรรค์นวัตกรรม	3.246	0.865	ปานกลาง	4.569	0.495	มากที่สุด	0.408	1
	รวม	**3.361**	**0.826**	**ปานกลาง**	**4.513**	**0.500**	**มากที่สุด**	**0.344**	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับทักษะการบริหารที่เป็นอยู่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.361, S.D. = 0.826) ส่วนระดับทักษะการบริหารที่ควรจะเป็นโดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.513, S.D. = 0.500) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่า โดยภาพรวมของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 มีค่าเท่ากับ 0.344 เมื่อพิจารณาเป็นรายทักษะ ทักษะด้านสร้างสรรค์นวัตกรรม มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุด ซึ่งมีค่า $\mathbf{PNI_{Modified}} = 0.408$ รองลงมาคือ ทักษะความคิดสร้างสรรค์ มีค่า $\mathbf{PNI_{Modified}} = 0.391$ และทักษะด้านความคิดรวบยอด $\mathbf{PNI_{Modified}} = 0.374$ ส่วนทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารและการบริหารจัดการมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาเป็นลำดับสุดท้าย $\mathbf{PNI_{Modified}} = 0.301$

2. การวิเคราะห์เมทริกซ์การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 : ผลการวิเคราะห์เมทริกซ์การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

จากภาพที่ 1 พบว่า การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 มีทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 14 ทักษะ อยู่ในส่วนที่ 3 คือ ผลงานไม่ดี ต้องปรับปรุง

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. สภาพที่เป็นอยู่ของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เมื่อพิจารณาในรายทักษะ พบว่าทักษะด้านการศึกษาและการสอน มีระดับทักษะที่เป็นอยู่ มากที่สุด เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 67 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมากถึง 17 โรงเรียน และเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 16 โรงเรียน รวมทั้งเป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีค่าเฉลี่ยของคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานสูงที่สุดในประเทศ ซึ่งการที่นักเรียนทำคะแนนจากแบบทดสอบมาตรฐานได้ดี ส่วนหนึ่งย่อมเป็นผลมาจากทักษะด้านการสอนของครู และทักษะด้านการสอนของครูย่อมเกิดจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีทักษะด้านการศึกษาและการสอน ส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า ทักษะด้านการศึกษาและการสอนของผู้บริหาร มีระดับทักษะที่เป็นอยู่ มากที่สุด

2. สภาพที่ควรจะมีของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายทักษะ พบว่า ทักษะด้านมนุษย์ มีสภาพที่ควรจะเป็น มากที่สุด รองลงมาคือ ทักษะด้านการศึกษาและการสอน โดยทักษะด้านมนุษย์ เป็นทักษะสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นทักษะที่เกี่ยวกับคน สอดคล้องกับงานวิชาการและการจัดการเรียนการสอนที่เป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถและมีทักษะทางวิชาการ สามารถนำพาครูในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ และทักษะด้านมนุษย์จึงมีความสำคัญด้วยเช่นกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับครู สามารถจูงใจครูให้พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนได้ ดังนั้นทักษะด้านมนุษย์ จึงมีระดับสภาพทักษะที่ควรจะมี มากที่สุด

3. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นอยู่ระหว่าง 0.301– 0.408 โดย ทักษะที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ ทักษะด้านสร้างสรรค์นวัตกรรม รองลงมา คือ ทักษะความคิดสร้างสรรค์ แสดงให้เห็นว่ามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะด้านสร้างสรรค์นวัตกรรมและทักษะความคิดสร้างสรรค์เป็นอย่างมาก สอดคล้องกับ World Economic Forum 2020 กล่าวถึงในประทีป คงเจริญ (2564) ได้สำรวจถึงกลุ่มทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นและมีความต้องการอย่างมากสำหรับตลาดแรงงานในปี 2025 โดยสรุปเป็น 10 ทักษะที่ผู้ทำงานจำเป็นต้องมีเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ 1) การคิดวิเคราะห์และทำให้เกิดนวัตกรรม (Analytical thinking and innovation) 2) การวางกล ยุทธ์และสร้างการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning and learning strategies) 3) การแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน (Complex problemsolving) 4) การคิดและวิเคราะห์ปัญหาเชิงลึก (Critical thinking and analysis) 5) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์(Creativity, originality and initiative) 6) ความเป็นผู้นำและมีอิทธิพลต่อสังคม (Leadership and social influence) 7) การใช้เทคโนโลยีในการติดตามและควบคุมงาน (Technology use, monitoring and control) 8) การออกแบบเทคโนโลยีและการเขียนโปรแกรม (Technology design and programming) 9) การปรับตัว ยืดหยุ่นและรับมือความเครียดได้ดี (Resilience, stress tolerance and flexibility) และ10) ความมีเหตุผลการแก้ไขปัญหาและการระดมสมองในการหาไอเดียเพื่อแก้ปัญหาให้กับกลุ่มเป้าหมาย (Reasoning, problem-solving and ideation)

หากมองในมุมของการบริหารการศึกษาย่อมปฏิเสธไม่ได้ว่า นวัตกรรมทางการบริหารการศึกษา เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญในยุคแห่งการพลิกพันนี้ หากสามารถพัฒนาทักษะด้านสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ได้ ย่อมส่งผลดีกับทั้งในระดับสถานศึกษา หรือในภาพกว้างของระบบการศึกษาของไทย หากผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะสร้างให้เกิดนักเรียนที่มีทักษะด้านสร้างสรรค์นวัตกรรม ย่อมเป็นแบบอย่างทั้งกับผู้บริหารสถานศึกษาท่านอื่น และส่งผลกับนักเรียน ทำให้เกิดนักเรียนที่มีทักษะด้านสร้างสรรค์นวัตกรรม และอาจส่งผลต่อประเทศไทยในอีก 10-20 ปีข้างหน้า

อีกทั้งมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 ได้กำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาไว้ จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านผู้เรียนรู้ , ด้านผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และด้านพลเมืองที่เข้มแข็ง และได้ให้ความหมายของ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม ไว้ว่า เป็นผู้มีทักษะทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาด ดิจิทัล (digital intelligence) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์ และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อร่วมสร้างสรรค์ และพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคม

เพิ่มโอกาส และมูลค่าให้กับตนเอง และสังคม ดังนั้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 นั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะด้านสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อสร้างนวัตกรรมทางการบริหารการศึกษา และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับครู นักเรียน และบุคลากรทางการศึกษา ในการพัฒนาทักษะด้านสร้างสรรค์นวัตกรรม จนส่งผลให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ในอนาคต และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีต่อเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี

ในส่วนของทักษะความคิดสร้างสรรค์ ที่มีลำดับดัชนีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับที่สอง เป็นทักษะที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ อย่างรวดเร็วและรุนแรง รวมถึงเหตุการณ์ที่ไม่สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ ยกตัวอย่างเช่น สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 ที่ผ่านมา เป็นต้น ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะความคิดสร้างสรรค์ เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ ด้วยวิธีการที่แปลกใหม่และสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2562) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “การพัฒนาทักษะสร้างสรรค์นวัตกรรม” ว่า โลกอนาคตเป็นพื้นที่สำหรับคนที่มีศักยภาพในการสร้างสรรค์นวัตกรรม (Creative and Innovation) ทุกสาขาอาชีพ มีความต้องการบุคลากรที่มีความคิดสร้างสรรค์และสามารถแปลงความคิดสร้างสรรค์นั้นไปเป็นนวัตกรรมได้ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาผู้เรียนจึงจำเป็นต้องเน้นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถนำความคิดสร้างสรรค์ของตนเองไปพัฒนาให้เกิด นวัตกรรมได้จริง เรียกว่า “ทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรม”

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา จากการวิจัยพบว่า สามารถสังเคราะห์ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ได้จำนวน 14 ทักษะ ดังนี้ 1.ทักษะด้านเทคนิค 2.ทักษะด้านมนุษย์ 3.ทักษะด้านความคิดรวบยอด 4.ทักษะด้านการประเมิน 5.ทักษะด้านการศึกษาและการสอน 6.ทักษะด้านการบริหาร 7.ทักษะด้านการวางแผน 8.ทักษะด้านการสื่อสาร 9.ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารและการบริหารจัดการ 10.ทักษะด้านการสร้างทีมงาน 11.ทักษะความคิดสร้างสรรค์ 12.ทักษะวิสัยทัศน์ 13.ทักษะด้านคุณธรรมจริยธรรม 14.ทักษะด้านสร้างสรรค์นวัตกรรม

สภาพที่เป็นอยู่ของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จากการวิจัยพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายทักษะ พบว่า ทักษะด้านการศึกษาและการสอน มีสภาพที่เป็นอยู่ มากที่สุด รองลงมาคือ ทักษะด้านการสร้างทีมงาน และ ทักษะความคิดสร้างสรรค์ มีสภาพที่เป็นอยู่ น้อยที่สุด

สภาพที่ควรจะเป็นของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จากการวิจัยพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายทักษะ พบว่า ทักษะด้านมนุษย์ มีสภาพที่ควรจะเป็นมากที่สุด รองลงมาคือ ทักษะด้านการศึกษาและการสอน และ ทักษะวิสัยทัศน์ มีสภาพที่ควรจะเป็น น้อยที่สุด

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จากการวิจัยพบว่า พิสัยของค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่าอยู่ระหว่าง 0.301–0.408 ทักษะที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 5 อันดับแรก ได้แก่ ทักษะด้านสร้างสรรค์นวัตกรรม ค่า $\mathrm{PNI}_{\mathrm{Modified}} = 0.408$ รองลงมาคือ ทักษะความคิดสร้างสรรค์ $\mathrm{PNI}_{\mathrm{Modified}} = 0.391$ ทักษะด้านความคิดรวบยอด $\mathrm{PNI}_{\mathrm{Modified}} = 0.374$ ทักษะด้านการประเมิน $\mathrm{PNI}_{\mathrm{Modified}} = 0.355$ และทักษะด้านเทคนิค $\mathrm{PNI}_{\mathrm{Modified}} = 0.349$

การวิเคราะห์เมทริกซ์ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จากการวิจัยพบว่า มีทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 14 ทักษะ อยู่ในส่วนที่ 3 คือ ผลงานไม่ดี ต้องปรับปรุง

เอกสารอ้างอิง

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2562). *การพัฒนาทักษะสร้างสรรค์นวัตกรรม.* กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.

สุวิมล ว่องวาณิช. 2548. *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประทีป คงเจริญ (2564) *การพัฒนารูปแบบการเรียนการอสนตามแนวคิดกระบวนการคิดเชิงออกแบบร่วมกับแนวคิดความผูกพันต่อโรงเรียนของครองครัวและชุมชน เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรูและนวัตกรรมสำหรับนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.* บัณพิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร

World Economic Forum. (2020). *The Future of Jobs Report 2020*. Retrieved January 7, 2021, from https://www. weforum.org/reports